

Białystok, 12.02.2016 r.

Zn. spr. ZS: 6005.9.2015

Pan Jan Szyszko
Minister Środowiska

za pośrednictwem

Dyrektora Generalnego
Lasów Państwowych

w Warszawie

Zgodnie z art. 22 i 23 Ustawy o Lasach, przesyłam wniosek w sprawie zatwierdzenia aneksu do planu urządzenia lasu (PUL) Nadleśnictwa Białowieża sporządzanego na lata 2012 - 2021.

Konieczność sporządzenia aneksu do planu urządzenia lasu jest wynikiem klęski spowodowanej gradacją kornika i potrzebą walki z rozprzestrzeniającymi się zjawiskami zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu oraz zapisami ustawy o lasach. Minister Środowiska Decyzją DL-lpn-611-31/40283/12 z dn. 9.10.2012r. zatwierdził plan urządzenia lasu określając etat miąższościowy użytków głównych (rębnych, przedrębnych) w ilości 63 471 m³ grubizny drewna netto na okres 10 lat. W Nadleśnictwie Białowieża drzewostany ponad 100 – letnie zostały wyłączone z cięć gospodarczych. Stałe zagrożenie drzewostanów świerkowych oraz nieograniczona ekspansja kornika drukarza spowodowała rozpad drzewostanów świerkowych. W latach 2012-2015 Nadleśnictwo Białowieża pozyskało 61 180 m³ grubizny (co stanowi 96,39% zatwierzonego etatu). Obecny stan sanitarny lasu wymusza konieczność podjęcia natychmiastowych działań ratowniczych.

Bez wprowadzenia aneksu i realizacji cięć sanitarnych poprzez bieżące usuwanie drzew świerkowych zasiedlonych przez kornika drukarza, nastąpi dalsza destabilizacja drzewostanów Puszczy Białowieskiej.

Zatwierdzenie aneksu umożliwi jednocześnie wykonanie planowanych prac hodowlanych i ochronnych wykazanych w obowiązującym planie urządzenia lasu.

Kierując się ww. względami Nadleśniczy Nadleśnictwa Białowieża wystąpił z wnioskiem o aneks do planu u.l. (pisma Znak. ZG: 6005.1.2015 z dn. 07.07.2015r.).

Aneks do PUL Nadleśnictwa Białowieża dotyczy przede wszystkim usuwania zasiedlonych świerków we wszystkich klasach wieku celem ograniczenia gradacji kornika drukarza. Ponadto usuwane będą drzewa dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi przebywających w ostępach Puszczy Białowieskiej, gdyż nagromadzenie zamierających drzew stanowi zagrożenie publiczne. Dotyczy to szlaków turystycznych, miejsc wypoczynku i rekreacji w lesie. Może zaistnieć konieczność zamknięcia wielu licznie odwiedzanych przez turystów obszarów Puszczy. Będzie to miało negatywne skutki dla regionu. Dodatkowo trwająca w ostatnich latach susza przyczyniła się do zamierania drzew i drzewostanów świerkowych, co spowodowało wzrost zagrożenia pożarowego w Puszczy.

Sporządzenie aneksu jest koniecznością wykonania cięć sanitarnych, które ograniczą masowe występowanie kornika drukarza. Nadleśnictwo Białowieża zajmuje powierzchnię 12,5 tys. ha. Rezerwy w nadleśnictwie obejmują ok. 34,5% powierzchni tj. 4,3 tys. ha. Ponadto dość licznie występują ustanowione decyzjami administracyjnymi RDOŚ w Białymstoku strefy ochronne (ok. 484 ha). Planowane w aneksie cięcia sanitarne nie będą wykonywane w rezerwach przyrody, na siedliskach bagiennych i wilgotnych (Bw, BMw, LMw, Lw, Bb, BMb, LMb, OI i OIJ), oraz w strefach ochronnych co stanowi łącznie 7 123 ha (58% powierzchni Nadleśnictwa Białowieża). Nie będzie usuwane także drewno martwe, z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu. Aktualna ilość drewna martwego świerkowego na obszarze Nadleśnictwa Białowieża wynosi (797 766 m³). Aneks nie przewiduje prowadzenia cięć przedrębnych i rębnych w drzewostanach ponad 100 letnich (wyznaczonych według tzw. definicji Wesołowskiego). W wyżej wymienionych drzewostanach będą prowadzone tylko i wyłącznie cięcia sanitarne w zakresie usuwania świerków zasiedlonych. Posusz jałowy w tych drzewostanach będzie usuwany ze względu na bezpieczeństwo publiczne. Na dzień 1.01.2012 r. głównym gatunkiem tworzącym drzewostany w Nadleśnictwie Białowieża był świerk (31,54% pow.) o udziale miąższościowym wg gatunków panujących stanowił 1 454 254 m³, natomiast wg gatunków rzeczywistych 1 631 130 m³. Łącznie we wszystkich

drzewostanach, w tym rezerwatach przyrody od początku obowiązywania planu urządzenia lasu (w latach 2012 - 2015) suma wyznaczonych świerków zasiedlonych wyniosła 335 894 m³. W tym w rezerwatach 63 689 m³, a w drzewostanach ponad 100 letnich wg definicji prof. Wesołowskiego 197 272 m³ drewna świerkowego. W okresie od VIII do XII 2015 wyznaczono 66 919 m³ zasiedlonych świerków, z tego pozyskano 12 187m³. Pozostało drewna zasiedlonego 54 732m³. Możliwość usuwania drzew zasiedlonych spowoduje osłabienie tempa rozpadu drzewostanów świerkowych oraz zachamuje gradację kornika drukarza.

Biorąc pod uwagę wykonanie cięć sanitarnych na przedmioty ochrony, dla których ustanowiono obszar Natura 2000 Puszcza Białowieska, należy wskazać iż nie wpłyną one znacząco negatywnie na ww. obszar. Obszar Natura 2000 zajmuje powierzchnię 63 147 ha. Nadleśnictwo prowadzić będzie cięcia sanitarne na maksymalnej powierzchni ok 5,1 tys ha, co stanowi ok 8% powierzchni obszaru Natura 2000. Szacunkowa ilość pozostawionego drewna martwego (ok. 1,038 miliona m³) zabezpiecza w pełni występowanie gatunków saproksylicznych związanych z martwym drewnem. Ponadto należy wskazać, iż dla niektórych chrząszczy (zgniotek cynobrowy, ponurek Schneidera, pachnica dębowa, bogatek wspaniały) zamierający świerk nie stanowi środowiska występowania. Dla ptaków: sóweczki, dzięcioła trójpalczastego nie da się wykluczyć pojedynczych przypadków negatywnego wpływu na siedlisko. Biorąc pod uwagę brak ingerencji w 58% (rezerwatów – 4304 ha, stref – 484 ha, siedlisk wilgotnych – 2336 ha) powierzchni nadleśnictwa można wykluczyć znaczące negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony.

Działania ochronne przewidziane w aneksie, w stosunku do leśnych siedlisk przyrodniczych będą uwzględniać przestrzenny kontekst położenia płatów siedlisk przyrodniczych oraz wiek drzewostanów. Dążąc do modyfikowania struktury i funkcji leśnych siedlisk przyrodniczych (poprawa oceny) poprzez podnoszenie zapasu martwego drewna będzie pozostawiane na miejscu drewno gatunków właściwych dla siedliska, natomiast usuwane drewno gatunków ekologicznie obcych. Siedliska borów i lasów bagiennych typu 91D0 będą wyłącznie z działalności gospodarczych, zgodnie z zatwierdzonym PZO. Na pewno dodatkowych rozważań wymagają płaty subborealnej świerczyny na torfie, zagrożonej klęską kornika. W przypadku gatunków: A223 włośchatka, A239 dzięcioł biało-grzbiety, A241 dzięcioł trójpalczasty ewidentnym zagrożeniem jest gradacja kornika drukarza, która powoduje szybkie zamieranie lasu

na dużej powierzchni, ograniczając radykalnie zasięg starych drzewostanów z udziałem świerka. W dłuższej perspektywie czasowej zjawisko to doprowadzi do radykalnego pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków związanych ze świerkiem. Z kolei na siedliskach grądowych podjęcie czynnych działań stworzy możliwość poprawy stanu siedlisk poprzez popieranie młodego pokolenia gatunków liściastych. Dlatego bardzo ważnym działaniem dla ochrony poszczególnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków związanych ze świerkiem jest bieżące wyznaczanie i usuwanie świerków zasiedlonych w drzewostanach gospodarczych w okresie aktywnego rozwoju korników, spowoduje to ograniczenie tempa rozpadu drzewostanów świerkowych oraz załamanie gradacji. Rozwiąże to wiele nabrzmiałych wymienionych powyżej problemów w Puszczy Białowieskiej (ochrona przeciwpożarowa, bezpieczeństwo osób przebywających w Puszczy, ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony i inne). Taka sytuacja stwarza przede wszystkim zagrożenie dla utrzymania wyjątkowych walorów przyrodniczych Puszczy Białowieskiej, szczególnie cennych siedlisk przyrodniczych oraz wielu gatunków związanych ze starodrzewami świerkowymi. Są wśród nich gatunki i siedliska będące przedmiotami ochrony na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska, np. dzięcioł trójpalczasty, rozmiarz kolweński, świerczyna na torfie, itp. Nie podjęcie właściwych działań ochronnych może spowodować istotne pogorszenie ich stanu ochrony.

Dodatkowo trwająca susza 2014 i 2015 roku spowodowała, poza katastrofalnym rozwojem kornika i doprowadzeniem do przyspieszenia procesu zamierania świerczyn, przyczyniła się również do ogromnego wzrostu zagrożenia pożarowego w Puszczy. W ostatnich latach pojawiła się niespotykane dotąd nagromadzenie materiałów palnych, powodujące ryzyko powstania pożarów o zwiększonej dynamice rozprzestrzeniania się. Rozpad drzewostanów z udziałem świerka powoduje także zagrożenie pożarowe związane z powstaniem płazowin. Na odkrytych terenach tworzy się pokrywa trawiasta, stwarzającej bardzo duże zagrożenie pożarowe gdy jest ona martwa. Ma to związek ze strukturą przestrzenną (gęstość i przenikanie się z martwym drewnem) oraz szybkością przesychania traw. Na płazowinach prędkości wiatru będą większe niż w drzewostanie, w związku z czym potencjalny pożar będzie się rozprzestrzeniał szybciej i obejmie większą powierzchnię. W Puszczy Białowieskiej w przerzedzonych drzewostanach ilość wysuszonej i podatnej na zapalenie biomasy wzrosła od kilku do

kilkunastu razy w porównaniu do notowanych wcześniej. Leżące na dnie lasu kłody w początkowym okresie rozkładu, stanowią mniejsze zagrożenie pod względem pożarowym z uwagi na ich mniejszą podatność na zapalenie. Wraz z upływem czasu i rozkładem drewna rola pożarowa kłód zmieni się, będą stanowiły podatny na zapalenie materiał, który będzie wydłużał czas trwania spalania. Leżące drzewa stanowią utrudnienie w organizowaniu akcji ratowniczo-gaśniczej. Mogą one blokować dojazd jednostek ratowniczych do pożaru oraz ograniczać dostęp do miejsc objętych ogniem. Zaleganie na dnie lasu martwych drzew stwarza zagrożenie pożarowe, szczególnie w okresach suszy. Zaprzestanie właściwych działań ochronnych w tym zakresie stanowi poważne naruszenie przepisów z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Według aktów wykonawczych do ustawy o ochronie przeciwpożarowej wzdłuż dróg publicznych zabronione jest pozostawianie gałęzi, chrustu, ściętych i nieokrzęsanych drzew oraz pozostałości poeksploatacyjnych w odległości do 30 m od krawędzi drogi publicznej. Problem ten został podniesiony przez funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej. Na uporządkowanie drzewostanów wzdłuż drogi została wydana decyzja administracyjna Komendanta PSP w Hajnówce. Po długotrwałych konsultacjach z RDOŚ w Białymstoku, GDOŚ porządkowanie zostało wykonane, jednak na polecenie służb ochrony przyrody martwe drewno pozostało w drzewostanie w postaci okrzęsanych kłód i gałęzi odniesionych w głąb lasu. Takie podejście nie spowodowało zmniejszenia obciążenia ogniowego drzewostanów, zmieniło tylko jego rozmieszczenie w przestrzeni.

Dyrektor RDLP zwrócił się z wnioskiem do dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) i Państwowego Podlaskiego Inspektora Sanitarnego (PPWIS) w Białymstoku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) dla opracowywanego aneksu do PUL Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012 - 2021. Dyrektor RDOŚ w Białymstoku (pismo Znak:WPN.611.16.2015.AP z dn. 14.07.2012r.) nie wyraził zgody i nakazał przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko aneksu do PUL.

W związku z powyższym pismem Dyrektor RDLP został zobowiązany do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko aneksu do planu urządzenia lasu nadleśnictwa Białowieża na lata 2012 – 2021. Sporządzenie Prognozy, jako elementu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko podyktowane było potrzebą sprawdzenia oddziaływania planowanych zmian w PUL na

licznie występujące i szczególnie cenne przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Następnie Dyrektor RDLP w Białymstoku wystąpił z wnioskiem o zakres Prognozy (pisma Znak: ZS:6005.9.2015 z dn. 17.07.2015r.). Stosowne uzgodnienia zakresu Prognozy RDOŚ nadesłał pismem WPN.611.22.2015 AP z dn. 4.08.2015r oraz Podlaski PWIS pismem NZ.0523.91.2015 z dn. 21.07.2015 r. Sporządzenie Prognozy, jako elementu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko podyktowane było potrzebą sprawdzenia oddziaływania planowanych zmian w PUL na licznie występujące i szczególnie cenne przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Dyrektor RDLP przesłał do zaopiniowania dokumentację aneksu planu urządzenia lasu wraz z Prognozą. Wykonawcą przedmiotowych dokumentów było BULiGL Oddz. w Białymstoku .

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pozytywnie zaopiniował aneks planu urządzenia lasu (opinia nr 409/NZ/2015 pismo znak: NZ0523.191.2015 z dnia 10.11. 2015r.). Natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku (pismo WPN.611.38.2015.AP z dnia 16.11.2015r.) wydał opinię negatywną do dokumentacji aneksu planu urządzenia lasu i Prognozy oddziaływania na środowisko dla Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012 – 2021. Dyrektor RDLP w Białymstoku odnosząc się do stanowiska RDOŚ w Białymstoku wezwał Wykonawcę do uzupełnienia Prognozy w zakresie dotyczącym oceny stanu siedlisk przyrodniczych.

Dyrektor RDLP w Białymstoku ponownie skierował wniosek do RDOŚ o wydanie opinii do uzupełnionej dokumentacji (pismo Znak: ZS:6005.9.2015 z dn. 10.12.2015r.). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zaopiniował pozytywnie projekt dokumentacji aneksu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża na lata 2016 – 2021 wyrażając zgodę na zwiększenie wielkości pozyskania w aneksie do 132 457 m³ (pismo WPN.611.38.2015.GP z dnia 17.12.2015r.).

Dyrektor RDLP dostarczył do RDOŚ w dniu 18.12.2015r. kolejne pismo informujące, że dokumentacja aneksu (załączony wniosek Nadleśniczego Nadleśnictwa Białowieża, który wynika z opracowanej dokumentacji do aneksu) dotyczy wielkości maksymalnej przewidzianej do pozyskania w ilości 317 894 m³ grubizny drewna netto.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem Znak: WPN.611.38.2015.GP z dn. 28.12.2015r. nawiązał do wydanej opinii z dnia 17.12.2015r., w której pozytywnie zaopiniował projekt dokumentacji aneksu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża na lata 2016 – 2021. Dyrektor RDLP w Białymstoku pismem z dnia 5 stycznia 2016r. zwrócił się o zaopiniowanie opracowanej dokumentacji aneksu do PUL wraz z Prognozą (nawiązując do pism ZS.6005.9.2015 z dnia 06.11.2015, z dnia 10.12.2015r., z dnia 18.12.2015r.) w której to wielkość pozyskania w 10-leciu wzrosła do 317 894m³ drewna. Wystąpił o ustosunkowanie się do wniosku w całości (ostatecznej jego treści) i niezwłoczne wydanie opinii. RDOŚ w Białymstoku (pismo WPN.611.38.2015.GP z dn. 08.01.2016r.) zgłosił zapytania o wyjaśnienie zapisów dokumentacji aneksu celem podjęcia ostatecznego stanowiska i wydania opinii. Do uwag zgłoszonych przez RDOŚ w Białymstoku wykonawca (BULiGL Oddz. w Białymstoku) dokumentacji udzielił stosownych wyjaśnień.

Dyrektor RDLP w Białymstoku pismem z dn. 12.01.2016r. zwrócił się kolejny raz do RDOŚ w Białymstoku o wydanie opinii, co do ewentualnej możliwości do pozyskania 317 894 m³ grubizny drewna netto, która wynika z opracowanej dokumentacji do aneksu. Jednocześnie poinformował, że aneks do PUL Nadleśnictwa Białowieża dotyczy usuwania zasiedlonych świerków we wszystkich klasach wieku ze względu na trwającą gradację kornika drukarza. Stwierdził, że podstawą sporządzenia aneksu jest konieczność wykonania cięć sanitarnych, które mają na celu spowolnienie gradacji i powstrzymanie rozpadu cennych przyrodniczo drzewostanów oraz ochronę przyrodniczo cennych siedlisk. Zwrócił uwagę, że bez wprowadzenia aneksu nastąpi naruszenie stabilności drzewostanów, co stworzy również zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi przebywających w drzewostanach Puszczy Białowieskiej.

W odpowiedzi Dyrektor RDOŚ w Białymstoku (pismo WPN.611.38.2015.GP z dn. 18.01.2016r.) negatywnie zaopiniował dokumentację aneksu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża na lata 2016 - 2021 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do wielkości 317 894m³ drewna. Jednocześnie RDOŚ w Białymstoku dostrzegając masowy pojaw kornika drukarza i konsekwencje z tym związane, nawiązał do pisma (WPN.611.38.2015.GP z dn. 19 grudnia 2015r.), w którym pozytywnie opiniuje zmianę planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża na lata 2016 - 2021 o wielkość pozyskania do 132 457 m³ drewna.

Dyrektor RDLP w Białymstoku po przeanalizowaniu opinii RDOŚ w Białymstoku (pismo: WPN.611.38.GP z dn. 18.01.2016r.) wystąpił z wnioskiem o zaopiniowanie zwiększenia wielkości pozyskania drewna do 188 tys. m³ stanowiącej aneks do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012 – 2021, co wynika z opracowanej Prognozy i wniosku Nadleśniczego Nadleśnictwa Białowieża (pismo Zn.spr.: ZG.6005.1.2016 z dn. 09.02.2016r.). W odpowiedzi Dyrektor RDOŚ w Białymstoku (pismo WPN.611.38.2015.GP z dn. 12.02.2016r.) pozytywnie zaopiniował dokumentację aneksu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża na lata 2016 - 2021 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do wielkości 188 tys.m³ drewna. Rada Naukowa LKP "Puszcza Białowieża " w dn. 11.02.2016r. pozytywnie zarekomendowała złożenie wniosku o aneks do planu urządzenia lasu. Uzgodnienie dokumentacji aneksu PUL w części dotyczącej otuliny Białowieżskiego Parku Narodowego nadesłał Białowieżski Park Narodowy (pismo Zn. Spr. ZOP/07-075/67/2015 z dn. 21.12.2015r.).

Wykonanie w obowiązującym planie pilnych zadań sanitarnych oraz w zakresie pielęgnowania lasu, cięć odnowieniowych można zrealizować poprzez zwiększenie pozyskania drewna w 10 leciu z 63 471 m³ do wielkości **188 tys. m³ grubizny drewna netto**.

Kierując się powyższym proszę o wdrożenie procedury zatwierdzenia wniosku o aneks do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża (2012 - 2021).

DYREKTOR
Z up. DYREKTORA
ZASTĘPCA DYREKTORA
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Białymstoku
Dz. Gospodarki Leśnej
dr inż. Piotr Czyżyk

Załączniki:

1. Wniosek o zatwierdzenie aneksu do planu.
2. Aneks do planu.
3. Wniosek Nadleśniczego wraz z realizacją zadań gospodarczych.
4. Dokumentacja na potrzeby aneksu do PUL oraz Prognoza sporządzona przez BUL i GL Oddz. w Białymstoku wraz z płytą CD.
5. Opinia ZOL w Olsztynie
6. Opinie RDOŚ w Białymstoku - 6 szt.
7. Opinia PWIS w Białymstoku.
8. Uzgodnienie z BPN w Białowieży.
9. Podsumowanie SOOŚ aneksu do PUL Nadleśnictwa Białowieża.